

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (suurkoda)

14. detsember 2005 *

Kohtuasjas T-69/00,

Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA (FIAMM), asukohaga Montecchio Maggiore (Itaalia),

Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies, Inc. (FIAMM Technologies), asukohaga East Haven, Delaware (Ameerika Ühendriigid),

esindajad: advokaadid I. Van Bael, A. Cevese ja F. Di Gianni, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hagejad,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: G. Maganza, J. Huber, F. Ruggeri Laderchi ja S. Marquardt,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

ja

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: esialgu P. Kuijper, L. Gussetti, V. Di Bucci, C. Brown ja E. Righini, hiljem P. Kuijper, L. Gussetti, V. Di Bucci ja E. Righini, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostjad,

keda toetab

Hispaania Kuningriik, esindaja: esialgu R. Silva de Lapuerta, hiljem E. Braquehais Conesa, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astujad,

mille esemeks on nõue hüvitada kahju, mis väidetavalt tulenes täiendavast tollimaksust, mida Maaailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) vaidluste lahendamise organ lubas Ameerika Ühendriikidel võtta hagejate poolt imporditud paiksetelt akudelt pärast seda, kui ühenduse banaaniimpordi kord oli WTO asutamislepingule lisatud lepingute ja käsituslepetega vastuolus olevaks tunnistatud,

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president B. Vesterdorf, kohtunikud P. Lindh, J. Azizi, J. Pirrung, H. Legal, R. García-Valdecasas, V. Tiili, J. D. Cooke, A. W. H. Meij, M. Vilaras ja N. Forwood,

kohtusekretär: H. Jung,

arvestades kirjalikus menetluses ja 11. märtsi 2003. aasta ning 26. mai 2004. aasta kohtuistungitel esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

- 1 15. aprillil 1994 kirjutas ühendus alla mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voozu lõppaktile ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingule ning WTO asutamislepingu lisades 1–4 olevatele lepingutele ning käsitulepetele (edaspidi „WTO lepingud”).

- 2 Selle allkirjastamise järgselt võttis nõukogu vastu 22. detsembri 1994. aasta otsuse 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavate mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus saavutatud kokkulepete allakirjutamist (1986–1994) (EÜT L 336, lk 1).

- 3 Nagu tuleneb WTO asutamislepingu preambulist, soovisid lepingu osalised sõlmida „vastastikuseid ja vastastikku kasulikke kokkuleppeid vähendamaks oluliselt tollitariife ja muid kaubandustõkkeid ning et kõrvaldada rahvusvahelistest kaubandussuhetest diskrimineerimine”.

- 4 WTO asutamislepingu II artikli lõige 2 sätestab:

„Lisades 1, 2 ja 3 sisalduvad lepingud ning neile lisanduvad õigusaktid [...] on käesoleva lepingu lahutamatu osa ja siduvad kõigile liikmetele.”

- 5 WTO asutamislepingu XVI artikli pealkirjaga „Mitmesugused sätted” lõige 4 sätestab:

„Iga liige peab tagama oma seaduste, määruste ja haldusprotseduuride vastavuse tema kohustustele, mis on sätestatud siia lisatud lepingutes.”

- 6 Lisaks sellele täpsustab WTO asutamislepingu lisa 2 olev vaidluste lahendamist reguleerivate eeskirjade ja protseduuride käsituselepe (edaspidi „VLK”) artikli 3 pealkirjaga „Üldsätted” lõike 2 viimane lause:

„[Vaidluste lahendamise organi] soovitude ja otsustega ei või suurendada ega vähendada loendilepingutes ette nähtud õigusi ega kohustusi.”

- 7 Vastavalt VLK artikli 3 lõikele 7:

„Enne asja algatamist peab liige kaaluma, kas käesolevate protseduuride järgi tegutsemine oleks tulemuslik. Vaidluste lahendamise mehhanismi eesmärk on tagada vaidluse positiivne lahendus. Kindlasti tuleb eelistada mõlemale poolele vastuvõetavat lahendust, mis on kooskõlas loendilepingutega. Vastastikku kokkulepitud lahenduse puudumise korral on vaidluste lahendamise mehhanismi esmane eesmärk tavaliselt tagada nende asjassepuutuvate meetmete kõrvaldamine, mis leitakse olevat vastuolus mis tahes loendilepingu sätetega. Kompensatsioonisätet tuleks kasutada ainult siis, kui on võimatu meetet viivitamata kõrvaldada, ning ajutise vahendina kuni loendilepinguga vastuolus oleva meetme kõrvaldamiseni. Viimane abinõu, mida [käesolevas käsituseleppes] vaidluste lahendamise protseduuridele tuginevale liikmele pakutakse, on võimalus teise liikme suhtes diskrimineerivalt peatada loendilepingute järgsete kontsessioonide või muude kohustuste kohaldamine, kui [vaidluste lahendamise organ] annab selleks loa.”

- 8 VLK artikkel 7 näeb ette, et vaekogu peab tegema sellised järeldused, mis aitavad vaidluste lahendamise organil (edaspidi „VLO”) anda soovitusi või teha otsuseid küsimustes, mis on talle lahendamiseks esitatud. Vastavalt VLK artikli 12 lõikele 7, kui vaidluspooltel pole õnnestunud leida vastastikku rahuldavat lahendust, esitab vaekogu oma järeldused VLO-le kirjaliku ettekandena.
- 9 VLK artikkel 17 näeb ette VLO poolt asutatava alalise apellatsioonikogu, mis arutab apellatsioone vaekogu ettekannete kohta.
- 10 Vastavalt VLK artiklile 19, kui vaekogu või apellatsioonikogu otsustab, et meede on vastuolus loendilepinguga, tuleb tal soovitada asjaomasel liikmel kooskõlastada kõnesolev meede vastava lepinguga. Lisaks soovitustele võib vaekogu või apellatsioonikogu ette panna viise, kuidas asjaomane liige võiks soovitusi rakendada.
- 11 VLK artikli 21 pealkirjaga „Järelevalve soovituste ja otsuste rakendamise üle” lõike 1 kohaselt on VLO soovituste või otsuste viivitamatu järgimine oluliselt tähtis tagamaks vaidluste tulemuslik lahendamine kõigi liikmete hüvanguks.
- 12 VLK artikli 21 lõige 3 sätestab, et kui asjaomane liige ei saa VLO soovitusi ja otsuseid viivitamata järgida, tuleb talle jätta põhjendatud ajavahemik, mille määrab kindlaks vahekohtunik.

- 13 Kui on lahkavamusi VLO soovitude ja otsuste täitmiseks võetud meetmete olemasolust või nende kooskõlast loendilepinguga, täpsustab VLK artikli 21 lõige 5, et selline vaidlus tuleb lahendada VLK-ga kehtestatud vaidluslahendusmenetluse abil, kasutades sealhulgas võimaluse korral algset vaekogu.
- 14 VLK artikli 21 lõike 6 kohaselt korraldab VLO vastuvõetud soovitude ja otsuste rakendamise üle järelevalvet ja kui VLO ei otsusta teisiti, võetakse soovitude või otsuste rakendamise küsimus VLO koosoleku päevakorda kuue kuu möödumisel päevast, mil kehtestati lõikes 3 sätestatud põhjendatud ajavahemik, ning jäetakse see VLO koosolekute päevakorda kuni selle lahendamiseni.
- 15 VLK artikkel 22 pealkirjaga „Kompensatsioon ja kontsessioonide peatamine” sätestab:

„1. Kompenseerimine ja kontsessioonide või muude kohustuste peatamine on ajutised abinõud, mida võib kasutada, kui soovitusi ja otsuseid põhjendatud ajavahemiku jooksul ei rakendata. Siiski ei ole kompensatsioon ega kontsessioonide või muude kohustuste peatamine eelistatavam(ad) kui meetme loendilepingutega kooskõlla viimise soovitusel täielik rakendamine. Kompensatsioon on vabatahtlik ning kui seda antakse, peab see olema kooskõlas loendilepingutega.

2. Kui asjaomasel liikmel ei õnnestu loendilepinguga vastuolus leitud meetet sellega kooskõlastada või muul viisil täita soovitusi ja otsuseid artikli 21 lõike 3 alusel määratud põhjendatud ajavahemiku jooksul, peab selline liige, kui nii nõutakse, ja mitte hiljem kui põhjendatud ajavahemiku möödumisel, alustama läbirääkimisi iga

poolega, kes on tuginenud vaidluslahendusmenetlusele, eesmärgiga leida vastastikku vastuvõetav kompensatsioon. Kui pärast põhjendatud ajavahemiku möödumist ei jõuta 20 päeva jooksul kokkuleppele rahuldava kompensatsiooni suhtes, võib iga vaidluslahendusmenetlusele tuginenud pool taotleda VLO-lt luba peatada asjaomase liikme suhtes kontsessioonide või loendilepingute järgsete muude kohustuste kohaldamine.

3. Otsustades, milliseid kontsessioone või muid kohustusi peatada, kohaldab kaebav pool järgmisi põhimõtteid ja protseduure:

- a) üldpõhimõtteks on, et kaebav pool peaks kõigepealt taotlema kontsessioonide või muude kohustuste peatamist selle sektori (nende sektorite) suhtes, kus vaekogu või apellatsioonikogu leidis rikkumise või muu [eelise] tühistamise või vähendamise; [Tsitaadi tõlget on prantsusekeelsest algtekstist lähtudes täpsustatud Euroopa Kohtus]

- b) kui see pool leiab, et kontsessioonide või muude kohustuste peatamine sama (de) sektori(te) suhtes ei ole teostatav või tulemuslik, võib ta taotleda kontsessioonide või muude kohustuste peatamist sama lepingu alla kuuluvate teiste sektorite suhtes;

- c) kui see pool leiab, et kontsessioonide või muude kohustuste peatamine sama lepingu alla kuuluvate teiste sektorite suhtes ei ole teostatav või tulemuslik, ning kui asjaolud on piisavalt tõsised, võib ta taotleda kontsessioonide või muude kohustuste peatamist mõne teise loendilepingu alusel;

[...]

4. VLO lubatud kontsessioonide ja muude kohustuste peatamise tase peab olema samaväärne [eeliste] olematukstegemise või vähendamise tasemega. [Mõiste „olematukstegemine” asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „tühistamine”. Tsitaadi tõlget on täpsustatud Euroopa Kohtus]

[...]

6. Lõikes 2 kirjeldatud olukorra puhul annab VLO kontsessioonide või muude kohustuste peatamise loa vastava taotluse korral 30 päeva jooksul alates põhjendatud ajavahemiku möödumisest, välja arvatud juhul, kui VLO otsustab konsensuse alusel sellise taotluse tagasi lükata. Siiski, kui asjaomane liige ei nõustu ettepanud peatamistasemega, või väidab, et siis, kui kaebav pool taotles luba peatada kontsessioone või muid kohustusi [...], ei järgitud lõikes 3 esitatud põhimõtteid ja protseduure, suunatakse küsimus lahendamiseks vahekohtusse. Sellise vahekohtumenetluse korraldab algne vaekogu, kui selle liikmed on kättesaadavad, või peadirektori nimetatud vahekohtunik ning see viiakse lõpule 60 päeva jooksul pärast põhjendatud ajavahemiku möödumist. Kontsessioone või muid kohustusi ei peatata vahekohtumenetluse jätkumise ajal.

7. Vahekohtunik, tegutsedes lõike 6 alusel, ei pea uurima peatatavate kontsessioonide või muude kohustuste olemust, vaid määrab kindlaks, kas peatamistase on samaväärne olematuksmuutmise [Mõiste „olematuksmuutmine” asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „tühistamine”. Tsitaadi tõlget on täpsustatud Euroopa Kohtus] või vähendamistasemega [...]. Pooled aktsepteerivad vahekohtuniku otsust kui lõplikku ning asjaomased pooled ei taotle teistkordset vahekohtumenetlust. VLOd teavitatakse viivitamata vahekohtuniku otsusest ning vastava taotluse korral annab VLO loa peatada kontsessioonid või muud kohustused, kui taotlus on kooskõlas vahekohtuniku otsusega, välja arvatud juhul, kui VLO otsustab konsensuse alusel taotluse tagasi lükata.

8. Kontsessioonide või muude kohustuste peatamine on ajutine ning seda kohaldatakse ainult seni, kuni on kõrvaldatud meede, mis leitakse loendilepinguga vastuolus olevat, või kui liige, kes peab soovitusi või otsuseid rakendama, pakub lahenduse kasu [Mõiste „kasu” asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „eelis”. Tsitaadi tõlget on täpsustatud Euroopa Kohtus] tühistamisele või vähendamisele, või kui on leitud vastastikku rahuldav lahendus. Vastavalt [VLK artikli 21 lõikele 6] jätkab VLO järelevalvet vastuvõetud soovitude või otsuste rakendamise üle, kaasa arvatud need juhud, kus on antud kompensatsiooni või on peatatud kontsessioonid või muud kohustused, kuid pole rakendatud soovitud viia meede kooskõlla loendilepinguga.

[...]”

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

- 16 13. veebruaril 1993 võttis nõukogu vastu määruse (EMÜ) nr 404/93 banaanituru ühise korralduse kohta (EÜT L 47, lk 1, edaspidi „banaanituru ühine korraldus”). Selle määruse IV jaotisega kehtestatud kolmandate riikidega kauplemise kord nägi ette soodustingimused banaanidele, mis pärinevad teatavatest Aafrika, Kariibi mere saarte ja Vaikse ookeani (AKV) riikidest, kes on 15. detsembri 1989. aasta neljanda AKV-EMÜ Lomé konventsiooni allakirjutajad (EÜT 1991, L 229, lk 3).
- 17 Mitmete WTO liikmete poolt, kelle hulgas olid ka Ecuador ja Ameerika Ühendriigid, 1996. aastal VLO-le esitatud kaebuste põhjal tegi VLK sätete kohaselt moodustatud vaekogu 22. mail 1997 ettekande, millega leidis, et banaanituru ühise korralduse

impordikord on vastuolus WTO lepingutest tulenevate ühenduse kohustustega. Vaekogu ettekanded soovitasid sealhulgas, et VLO teeks ühendusele ülesandeks viia see kord WTO lepingutest tulenevate kohustustega kooskõlla.

- 18 Ühenduse esitatud apellatsiooni põhjal kinnitas alaline apellatsioonikogu 9. septembril 1997 sisuliselt vaekogu järeldusi ja soovitas, et VLO teeks ühendusele ülesandeks viia vaidlusalused ühenduse sätted WTO lepingutega kooskõlla.
- 19 25. septembril 1997 kiitis VLO vaekogu ja apellatsioonikogu ettekanded heaks.
- 20 16. oktoobril 1997 teatas ühendus vastavalt VLK artikli 21 lõikele 3 VLO-le, et ta järgib täielikult oma rahvusvahelisi kohustusi.
- 21 17. novembril 1997 taotlesid kaebuse esitanud riigid VLK artikli 21 lõike 3 punkti c alusel, et vahekohtunik määraks kindlaks põhjendatud ajavahemiku, mille jooksul pidi ühendus end oma kohustustega kooskõlla viima.
- 22 7. jaanuaril 1998 avaldatud vahekohtuotsuses määras vahekohtunik selleks ajavahemikuks perioodi, mis jääb 25. septembri 1997 ja 1. jaanuari 1999 vahele.
- 23 Võttes vastu 20. juuli 1998. aasta määruse (EÜ) nr 1637/98, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 404/93 banaanituru ühise korralduse kohta (EÜT L 210, lk 28), muutis nõukogu kolmandate riikidega banaanidega kauplemise korda.

24 Määruse nr 1637/98 preambul tõstab esile:

„(1) [...] määruse [...] nr 404/934 IV jaotise sätetesse kaubanduse kohta kolmandate riikidega tuleb teha mitmeid muudatusi;

(2) [...] ühenduse rahvusvahelisi kohustusi [WTO] ja teiste neljanda AKV-EÜ konventsiooni allakirjutanute suhtes tuleks täita, järgides samal ajal banaanituru ühise korralduse eesmärke;

[...]

(9) [...] käesoleva määruse toimimine tuleks piisava katseperioodi lõppedes läbi vaadata;

[...]”

25 28. oktoobril 1998 võttis komisjon vastu määruse (EÜ) nr 2362/98, millega kehtestatakse banaanide ühendusse importimist käsitleva nõukogu määruse (EMÜ) nr 404/93 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT L 293, lk 32). See õigusakt sisaldab kõiki sätteid, mis on vajalikud kolmandate riikidega banaanidega kauplemise uue korra rakendamiseks, sealhulgas üleminekumeetmeid, mida õigustab nende rakenduseeskirjade väga kiire jõustumine.

- 26 Leides, et ühendus oli kehtestanud banaaniimpordi korra selleks, et säilitada eelmise korra ebaseaduslikke elemente, jättes järgimata WTO lepingud ja VLO 25. septembri 1997. aasta otsuse, avaldasid Ameerika Ühendriigid 10. novembril 1998 Federal Register'is esialgse nimekirja ühenduse päritoluga kaupade kohta, mille suhtes kavatseti vastuabinõuna kohaldada täiendavat imporditollimaksu.
- 27 Ameerika Ühendriigid andsid 21. detsembril 1998 teada oma kavatsusest kohaldada alates 1. veebruarist 1999 või hiljemalt alates 3. märtsist 1999 Ameerika administratsiooni poolt koostatud nimekirja kuuluvate ühenduse kaupade impordile tollimaksu määraga 100%.
- 28 14. jaanuaril 1999 taotlesid Ameerika Ühendriigid VLK artikli 22 lõike 2 alusel VLO-lt luba peatada ühenduse ja selle liikmesriikide suhtes 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppes (GATT) ning teenustekaubanduse üldlepingust (GATS) tulenevate tariifikontsessioonide ja nendega seotud kohustuste kohaldamine 520 miljoni Ameerika dollari (USD) suuruse kaubavahetuse ulatuses.
- 29 25. jaanuarist kuni 1. veebruarini 1999 kestnud VLO koosolekul vaidlustas ühendus selle summa põhjendusel, et see ei vasta eeliste tühistamise või vähendamise tasemele, mida Ameerika Ühendriigid taluma pidid, ja leidis, et ei järgitud VLK artikli 22 lõikes 3 määratletud põhimõtteid ja protseduure.
- 30 29. jaanuaril 1999 otsustas VLO ühenduse taotlusel suunata see küsimus VLK artikli 22 lõike 6 alusel algse vaekogu vahekohtule ja peatas Ameerika Ühendriikide loataotluse kuni vastuabinõuna kohaldatava lubatud maksusumma kindlaksmääramiseni.

- 31 3. märtsil 1999 kehtestas Ameerika administratsioon ühenduse eksportijatele, kes ekspordivad sel otstarbel koostatud uude nimekirja kuuluvaid kaupu, kohustuse esitada pangagarantii, mis katab 100% imporditavate kaupade väärtusest.
- 32 9. aprilli 1999. aasta otsuses leidsid vandekohtunikud esiteks, et banaanituru ühise korralduse uue impordikorra mitmed sätted olid vastuolus WTO lepingute sätetega, määrasid eeliste tühistamise või vähendamise tasemeks, mida Ameerika Ühendriigid taluma pidid, 191,4 miljonit USD, ja sedastasid teiseks, et GATT 1994-st tulenevate tariifikontsessioonide ja nendega seotud kohustuste kohaldamise peatamine ühenduse ja selle liikmesriikide suhtes, on maksimaalselt 191,4 miljoni USD suuruse kaubavahetuse ulatuses aastas kooskõlas VLK artikli 22 lõikega 4.
- 33 7. aprillil 1999 taotlesid Ameerika Ühendriigid VLO-lt VLK artikli 22 lõike 7 alusel luba nõuda selle summa ulatuses imporditollimaksu.
- 34 9. aprilli 1999. aasta pressiteates avaldas United States Trade Representative (Ameerika Ühendriikide eriesindaja kaubandusküsimustes, edaspidi „eriesindaja“) nimekirja kaupadest, millele kohaldatakse imporditollimaksu määraga 100%. Selles Austria, Belgia, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Iirimaa, Itaalia, Luksemburgi, Portugali, Hispaania, Rootsi või Ühendkuningriigi päritoluga kaupade nimekirjas esinesid eelkõige „muud plii-happeakud kui need, mida kasutatakse kolbmootorite käivitamiseks või peamise energiaallikana elektrilistes sõidukites“. Märgiti, et eriesindaja avaldab 100% maksumäära kehtestava otsuse *Federal Register*'is, ja et ta kavatseb maksustamise jõustumise kuupäevaks määrata 3. märtsi 1999.

- 35 See 19. aprillil 1999 *Federal Register*'is (köide 64, nr 74, lk 19209–19211) avaldatud otsus võeti vastu 1974. aasta *Trade Act*'i paragrahvi 301 alusel, mille kohaselt võtab eriesindaja lubatud meetmed, kui ta tuvastab kaubanduskokkuleppes tulenevate Ameerika Ühendriikide õiguste rikkumise.
- 36 Eelviidatud meetme peatükist „Jõustumise kuupäev” ilmneb, et „[eriesindaja] otsustas, et maksu määraga 100%, mis hakkab kehtima 19. aprillil 1999, kohaldatakse kaupadele, mis on ladustatud või sealt turuleviimise eesmärgil välja viidud 3. märtsil 1999 või hiljem”.
- 37 Ecuadori poolt 18. detsembril 1998 esitatud taotluse alusel VLK artikli 21 lõike 5 kohaselt moodustatud vaekogu leidis 6. aprillil 1999 samuti, et ühenduse banaaniimpordi kord on vastuolus WTO lepingute sätetega. 6. mail 1999 kiitis VLO vaekogu otsuse heaks.
- 38 19. aprillil 1999 lubas VLO Ameerika Ühendriikidel kehtestada ühenduse päritoluga impordile tollimaksu, mis vastab 191,4 miljoni USD suurusele kaubavahetusele aastas.
- 39 25. mail 1999 vaidlustas ühendus WTO organites Ameerika vastuabinõud ajavahemikuks 3. märtsist 1999 kuni 19. aprillini 1999 eelkõige nende jõustumise tõttu 3. märtsil 1999.
- 40 Leides, et Ameerika täiendava maksu jõustumine viimatinimetatud kuupäeval oli vastuolus VLK sätetega, muutis vaekogu ühenduse nõudel selle meetme kehtima hakkamise kuupäeva 19. aprillile 1999.

41 Läbirääkimiste raames kõigi huvitatud osapooltega tegi ühendus ettepaneku muuta uut banaanituru ühist korraldust. Need muudatused kehtestati nõukogu 29. jaanuari 2001. aasta määrusega (EÜ) nr 216/2001, millega muudetakse määrust nr 404/93 (EÜT L 31, lk 2).

42 Määruse nr 216/2001 preambul sätestab:

„(1) Tarnijariikide ja teiste huvitatud isikutega on olnud tihedad kontaktid, et lahendada määrusega [...] nr 404/93 kehtestatud impordikorrast tulenevaid vaidlusi ja võtta arvesse [WTO] vaidluste lahendamise süsteemi raames moodustatud erirühma järeldusi.

(2) Kõikide komisjoni esitatud võimaluste analüüs näitab, et sellise impordisüsteemi kehtestamine keskmiseks tähtjaks, mis põhineb asjakohase määraga tollimaksu kohaldamisel ja AKV riikidest importimise puhul soodustariifide kohaldamisel, võimaldab kõige paremini tagada esiteks ühtse turukorralduse eesmärkide saavutamist ühenduse toodangu ja tarbijate nõudluse osas, teiseks vastavust rahvusvahelise kaubanduse eeskirjadele ning kolmandaks edasiste vaidluste vältimist.

(3) Selline süsteem tuleks kehtestada alles pärast seda, kui on lõpetatud läbirääkimised ühenduse partneritega kooskõlas WTO menetlusega, eelkõige [GATT] artikliga XXVIII; nende läbirääkimiste tulemused tuleb esitada heakskiitmiseks nõukogule, kes kooskõlas asutamislepingu sätetega kehtestab kohaldatava ühise tollitariifistiku maksumäära.

- (4) Kuni kõnealuse impordikorra jõustumiseni tuleks ühenduse tarnete jaoks avada mitu tariifikvooti, mis hõlmavad igasuguse päritoluga impordi ja mida hallatakse kooskõlas [VLO] soovitustega [...]
- (5) AKV riikide suhtes võetud lepingujärgseid kohustusi ja nendele riikidele nõuetekohaste konkurentsitingimuste tagamise vajadust silmas pidades võimaldaks nendest riikidest pärit banaanide suhtes kohaldatav tariifne soodustus 300 eurot tonni kohta säilitada kõnealuseid kaubavoogusid; see hõlmab eelkõige tollimaksu nullmäära kohaldamist sellise impordi suhtes [...] tariifikvoodi alusel.
- (6) Komisjonile tuleks anda õigus alustada läbirääkimisi tarnijariikidega, kes on oluliselt huvitatud ühenduse turule tarnimisest, et püüda saada kokkulepitud eraldus kahest esimesest tariifikvoodist [...]"

43 11. aprillil 2001 sõlmisid Ameerika Ühendriigid ja ühendus käsituslepe, määratledes „vahendid, mis võimaldavad lahendada banaanimpordi korda puudutavaid pikaajalisi vaidlusi, ühenduses. See lepe näeb ette, et ühendus kohustub „hiljemalt 1. jaanuariks 2006 kehtestama banaanimpordile üksnes tariifse korra”. See dokument määratleb meetmed, mida ühendus peab võtma kuni 1. jaanuarini 2006 kehtival ajutisel perioodil. Vastukaaluks kohustuvad Ameerika Ühendriigid ajutiselt peatama täiendava tollimaksu nõudmise, millega neil oli luba maksustada ühenduse impordi. Samas täpsustasid Ameerika Ühendriigid 26. juuni 2001. aasta teatisega VLO-le, et see käsituslepe „ei kujuta endast VLK artikli 3 lõike 6 kohast vastastikuse kokkuleppe teel saavutatud lahendust, ja et lisaks sellele, võttes arvesse meetmeid, mida kõik osapooled peavad veel võtma, on samuti ennatlik kustutada see punkt VLO päevakorrast”.

- 44 7. mai 2001. aasta määruses (EÜ) nr 896/2001, milles sätestatakse nõukogu määruse nr 404/93 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses banaanide ühendusse impordimise korraga (EÜT L 126, lk 6) sätestas komisjon määrusega nr 216/2001 kehtestatud ühenduse banaaniimpordi uue korra rakenduseeskirjad.
- 45 Ameerika Ühendriigid peatasid täiendava tollimaksu kohaldamise 30. juunil 2001. Alates 1. juulist 2001 taastati algse 3,5% määraga tollimaks ühenduse päritoluga paiksetele akudele.
- 46 Esimese Astme Kohtu nõudel komisjoni poolt esitatud statistilistest andmetest nähtub, et ühenduse päritoluga plii-happeakude Ühendriikidesse impordi CIF-hind (kulud, kindlustus, vedu) oli 33 748 879 USD aastal 1998, 21 825 385 USD aastal 1999, 15 938 040 USD aastal 2000 ja lõpuks 15 617 997 USD aastal 2001.
- 47 Fabbrica italiana accumulatore motocarri Montecchio SpA (FIAMM) ja Fabbrica italiana accumulatore motocarri Montecchio Technologies, Inc. (FIAMM Technologies) tegelevad eelkõige peamiselt telekommunikatsiooni valdkonnas kasutatavate paiksete akude tootmisega, mis kuuluvad 19. aprillist 1999 kuni 30. juunini 2001 täiendava tollimaksuga maksustatud kaupade hulka.

Menetlus

- 48 Hagejad esitasid käesoleva menetluse algatamiseks väidetavalt sellest täiendavast maksust tuleneva kahju hüvitamise hagi, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 23. märtsil 2000.

- 49 Esimese Astme Kohtu neljanda koja esimees andis 11. septembri 2000. aasta määrusega Hispaania Kuningriigile kostjate nõuete toetuseks menetlusse astumise loa.
- 50 Komisjoni taotlusel, mis esitati kodukorra artikli 51 lõike 1 teise lõigu alusel, määras Esimese Astme Kohus 4. juuli 2002. aasta otsusega käesoleva kohtuasja viiest kohtunikust koosnevale laiendatud kojale.
- 51 Esimese Astme Kohtu 4. juuli 2002. aasta otsuse alusel, mis puudutas kodade moodustamist ja neile kohtuasjade määramist, määrati 7. oktoobril 2002 kohtuasi laiendatud esimesele kojale.
- 52 Algselt määratud ettekandja-kohtuniku ametiaja lõppemise tõttu tekkinud takistusega seoses nimetas Esimese Astme Kohtu president 13. detsembri 2002. aasta otsusega uue ettekandja-kohtuniku.
- 53 Laiendatud esimese koja esimehe 3. veebruari 2003. aasta määrusega liideti pärast poolte ärakuulamist vastavalt kodukorra artiklile 50 käesolev kohtuasi ja seotud kohtuasjad T-151/00 ja T-301/00 suuliseks menetluseks.
- 54 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele kuulati ära 11. märtsil 2003 toimunud laiendatud esimese koja kohtuistungil.

- 55 23. märtsi 2004. aasta otsusega uuendas Esimese Astme Kohus käesolevas kohtuasjas suulise menetluse.
- 56 1. aprillil 2004 otsustas Esimese Astme Kohus pärast poolte ärakuulamist määrata liidetud kohtuasjad T-69/00, T-151/00 ja T-301/00 ning seotud kohtuasjad T-320/00, T-383/00 ja T-135/01 Esimese Astme Kohtu suurkojale.
- 57 Esimese Astme Kohtu suurkoja esimehe 19. mai 2004. aasta määrusega liideti pärast poolte ärakuulamist eelnimetatud kuus kohtuasja suuliseks menetluseks.
- 58 Menetlust korraldavate meetmete raames palus Esimese Astme Kohus pooli vastata reale küsimustele kirjalikult enne kohtuistungit. Pooled esitasid nõutud teabe nõuetekohaselt.
- 59 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele kuulati ära 26. mail 2004 toimunud suurkoja kohtuistungil.

Poolte nõuded

- 60 Hagiavalduses paluvad hagejad Esimese Astme Kohtul:

— mõista kostjatelt hagejate kasuks välja hüvitis tekitatud kahju eest summas 10 760 798,35 eurot (20 835 811 027,16 Itaalia liiri) või muu kohtu poolt

mõistlikuks peetav summa, arvestades, et hagejad ajakohastavad kantud kahju suurust kohtumenetluse käigus, ning sellele lisanduv intress Itaalia õigusnormidega kehtestatud määras aja eest, mis algab hetkest, mil hagejad maksid Ameerika Ühendriikide tollile 96,5% võrra suuremat tollimaksu ja mis lõppeb hetkega, mil hagejatele makstakse tagasi enammakstud summa ja juhul, kui pärast kohtuotsuse kuulutamist väljamõistetud summade maksmisega viivitatakse, siis viivisintress õigusnormidest tuleneva 8%-lise määra kohaselt;

— mõista kohtukulud välja kostjatelt.

61 Olles palutud väidetava kahju summat ajakohastada, täpsustasid hagejad kohtumenetluse käigus, et nad kandsid üksnes täiendava tollimaksu näol kahju summas 12 139 521 eurot.

62 Kostjad, keda toetas Hispaania Kuningriik, paluvad Esimese Astme Kohtul:

— jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või põhjendamatusse tõttu rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Vastuvõetavus

63 Esitamata vastuväidet kodukorra artikli 114 kohaselt eraldi taotlusega, märgivad kostjad, et hagi on vastuvõetamatu seetõttu, et esiteks ei vasta hagiavaldus

kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c nõuetele ja teiseks puudub Esimese Astme Kohtul pädevus seda lahendada.

Hagiavalduse mittevastavus kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c nõuetele

Poolte argumendid

- 64 Kostjad on seisukohal, et vastupidiselt kodukorra artikli 44 lõike 1 punktis c esitatud nõuetele ei ole hagiavalduses selgelt määratletud institutsioonide akte, millest ühenduse lepinguväline vastutus tuleneb, ega selgelt välja toodud tegevust – tegu või tegevusetust –, mida kostjateks olevatele institutsioonidele ette heidetakse.
- 65 Hagejad leiavad seevastu, et nad on piisava täpsusega määratlenud kostjatele etteheidetud tegevuse, nimelt määrust nr 404/93 nõuetekohaselt muutvate õigusnormide vastuvõtmata jätmise VLO poolt kehtestatud tähtaja jooksul, rikkudes seeläbi WTO lepingutest ühendusele tulenevaid kohustusi.
- 66 Hagejad leiavad, et küsimus, kas ühendus rikkus vaidlustatud ühenduse õigusaktide vastuvõtmisega või nende normide WTO lepingute sätetega kooskõlla mitteviimisest tulenenud tegevusetusega WTO eeskirju tahtlikult, on puhtalt terminoloogilist laadi.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 67 Vastavalt Euroopa Kohtu põhikirja artikli 21 esimesele lõigule, mida kohaldatakse Esimese Astme Kohtu menetluses selle põhikirja artikli 53 esimese lõigu ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c alusel, peab hagiavalduses sisalduma hagi ese ja lühike ülevaade avalduse aluseks olevatest fakti- ja õigusväidetest. See teave peab olema piisavalt selge ja täpne, et kostja saaks ette valmistada kaitse ja Esimese Astme Kohus lahendada hagi vajadusel ilma täiendava informatsioonita. Et tagada õiguskindlus ja kohtuvõimu hea toimimine, on hagiavalduse vastuvõetavuseks vaja, et peamised faktilised ja õiguslikud asjaolud, millele tuginetakse, tuleneksid vähemalt ülevaatlikult, aga järjekindlalt ja arusaadavalt, hagiavalduse enda tekstist.
- 68 Nende tingimuste täitmiseks peab ühenduse institutsioonide poolt väidetavalt tekitatud kahju hüvitamise hagi, nagu käesolevaski asjas, sisaldama andmeid, mis võimaldaksid määratleda hagejate poolt institutsioonidele etteheidetavat tegevust kui ka põhjuseid, mille alusel nad leiavad, et esineb põhjuslik seos selle tegevuse ja väidetavalt talle tekitatud kahju vahel (29. jaanuari 1998. aasta otsus kohtuasjas T-113/96: Dubois et Fils *v.* nõukogu ja komisjon, EKL 1998, lk II-125, punktid 29 ja 30).
- 69 Nagu tuleneb nende argumentatsioonist, väidavad hagejad sisuliselt end olevat kandnud kahju, mis tekkis esiteks ühenduse banaaniimpordi korda muudatuste sisseviimata jätmisest, mis oleksid selle korra viinud VLO määratud tähtajaks kooskõlla WTO lepingutest ühendusele tulenevate kohustustega, ja teiseks neid Ameerika kaubanduslike piirangute eest kaitsvate ühenduse meetmete puudumisest.
- 70 Vastupidiselt kostjate poolt väidetule sisaldab hagiavaldus seega tõendeid, mis võimaldavad tuvastada hagejate poolt kostjatele etteheidetavat tegevust, mida hagejad peavad oma kahju tekkimise põhjuseks.

- 71 Muu hulgas tuleneb kostjate poolt esitatud argumentatsioonist hagi põhjendatuse kohta, et kostjad said ühenduse lepinguvälise vastutuse tingimuste osas tõhusalt oma kaitset ette valmistada. Sellest järeldub, et Esimese Astme Kohtul on võimalik käesolev hagi lahendada kõiki toimiku asjaolusid teades ja võistlevuse põhimõtet järgides.
- 72 Seega tuleb tagasi lükata kostjate esitatud vastuväide hagiavalduse mittevastavuse kohta kodukorra artikli 44 lõike 1 punktile c.

Esimese Astme Kohtu pädevus

Poolte argumendid

- 73 Komisjon leiab, et Ühendriikide territooriumil täiendava tollimaksu kohaldamine hagejate poolt imporditud kaupadele on selle riigi valitsuse otsuse ja mitte ühenduse institutsiooni akti tagajärg.
- 74 Lisaks sellele toob EÜ artikli 288 sõnastus välja vajaduse, et esineks otsene seos vaidlusaluse akti ja ühenduse tegevuse vahel, kuna Esimese Astme Kohtu pädevus ei saa tuleneda üksnes hagejate formaalsest väitest, et kahju tekkis neile ühenduse institutsioonide poolt vastuvõetud õigusaktide tõttu.

- 75 Väites, et Ameerika Ühendriikide valitsus ei oleks vaidlusaluseid impordimakse suurendanud, kui VLO, pärast ühenduse õigusakti vastuolu tuvastamist WTO lepingutega, poleks selleks luba andnud, ei ole hagejad tõendanud ühenduse institutsioonide otsesest süüd sellise otsuse vastuvõtmisel. See väide tõendab hoopis vastupidiselt, et õigusakt, mille mõju tõttu hagejad kahju kannavad, on õigusakt, mille Ameerika Ühendriigid võtsid vastu oma kaalutusõigust teostades. Sellistes tingimustes ei ole Esimese Astme Kohus pädev käesolevat hagi lahendama (7. juuli 1987. aasta otsus liidetud kohtuasjades 89/86 ja 91/86: *Étoile commerciale* ja *CNTA v. komisjon*, EKL 1987, lk 3005, punktid 18–20).
- 76 Hagejad leiavad, et põhjusliku seose olemasolu kantud kahju ja kostjateks olevate institutsioonide tegevuse vahel ei saa mõistlikult eitada. Ei ole mingit kahtlust, et Ameerika Ühendriikide valitsus ei oleks hagejate kaupadele täiendavat imporditollimaksu kehtestanud, kui VLO poleks seda pärast ühendusepoolset WTO eeskirjade rikkumist lubanud. Kantud kahju tekkepõhjus tuleneb asjaolust, et Ameerika Ühendriikide reaktsioon oli ühendusepoolse WTO lepingute rikkumise tagajärg.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 77 EÜ artikli 235 ja EÜ artikli 288 teise lõigu sätteid oma koosmõjus annavad Euroopa Kohtule pädevuse lahendada hagsid, milles nõutakse ühenduse institutsioonide või selle teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjude hüvitamist.
- 78 Antud asjas taotlevad hagejad kahjude hüvitamist, mida nad kandsid nii selle tõttu, et Ameerika Ühendriikide ametiasutused kehtestasid nende kaupadele impordimaksu vastavalt VLO antud loale, mis anti pärast ühenduse banaaniimpordi korra WTO lepingutega vastuolus olevaks tunnistamist, kui ka asjaolu tõttu, et kostjad ei võtnud Ameerika kaubanduslike piirangute vastu ühenduse kaitsemeetmeid.

- 79 Seega põhineb hagi ühenduse lepinguvälisel vastutusel, mis tuleneb hagejate arvates asjaolust, et nende poolt kantud kahju põhjuseks on nõukogu ja komisjoni poolt selliste õigusaktide vastuvõtmine, mis tunnistati VLO poolt WTO lepingutega vastuolus olevateks.
- 80 Järelikult on Esimese Astme Kohus pädev EÜ artikli 235 ja EÜ artikli 288 teise lõigu alusel lahendama käesolevat kahju hüvitamise nõuet, milles erinevalt eespool punktis 75 komisjoni viidatud kohtuotsuses *Étoile commerciale* ja *CNTA v. komisjon* esinevast olukorrast ei viidata vastutuse alusena ainult siseriikliku organi otsusele.
- 81 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldab ühenduse vastutus väidetava kahju tekkimist ühenduse institutsioonide tegevusest. Samas on tegemist sisulise küsimusega, mida peab kontrollima väidetava kahju ja institutsioonide tegevuse vahelise piisavalt vahetu põhjusliku seose kontrollimise raames, ja mis ei võimalda Esimese Astme Kohtu pädevust välistada, kui kahju tekkis väidetavalt ühenduse institutsioonide tegevuse tõttu.
- 82 Seega tuleb kõrvale lükata komisjoni argumentatsioon, mis puudutab Esimese Astme Kohtu pädevuse puudumist, ilma et see mõjutaks hinnangut, mis tehakse nõukogu ja komisjoni tegevuse ning väidetava kahju vahelise põhjusliku seose kohta lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimuste täitmise uurimise raames.
- 83 Neid asjaolusid arvestades tuleb hagi tunnistada vastuvõetavaks.

Sisu

- 84 Hagejate kahju hüvitamise nõue põhineb peamiselt ühenduse lepinguvälise vastutuse regulatsioonil, mis tuleneb selle organite õigusvastasest tegevusest. Samuti taotlevad hagejad, et analoogia korras kohaldataks liikmesriikide suhtes kohaldatavat lepinguvälise vastutuse regulatsiooni nende ühendusega seotud kohustuste rikkimise eest, mis on Euroopa Kohtu poolt tuvastatud EÜ artikli 226 alusel. Lõpuks tuginevad hagejad lepinguvälisele vastutusele, mida ühendus sai kanda isegi oma organite õigusvastase tegevuse puudumisel.

Ühenduse vastutus oma organite õigusvastase tegevuse eest

- 85 Esiteks peab meenutama, et — nagu tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast — ühenduse lepinguväliselt vastutusele võtmise selle organite õigusvastase tegevuse eest EÜ artikli 288 teise lõigu tähenduses eelduseks on see, et samal ajal esinevad teatavad tingimused, st institutsioonidele etteheidetava tegevuse õigusvastasus, kahju tekkimine ja põhjuslik seos selle tegevuse ja viidatud kahju vahel (29. septembri 1982. aasta otsus kohtuasjas 26/81: *Oleifici Mediterranei v. EMÜ*, EKL 1982, lk 3057, punkt 16; 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas T-175/94: *International Procurement Services v. komisjon*, EKL 1996, lk II-729, punkt 44; 16. oktoobri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-336/94: *Efisol v. komisjon*, EKL 1996, lk II-1343, punkt 30, ja 11. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas T-267/94: *Oleifici Italiani v. komisjon*, EKL 1997, lk II-1239, punkt 20).
- 86 Kui kasvõi üks nendest tingimustest ei ole täidetud, tuleb hagi jätta täies ulatuses läbi vaatamata ilma et oleks vajalik uurida teisi tingimusi (15. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-146/91: *KYDEP v. nõukogu ja komisjon*, EKL 1991, lk I-4199, punktid 19 ja 81, ja 20. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-170/00: *Förde-Reederei v. nõukogu ja komisjon*, EKL 2002, lk II-515, punkt 37).

- 87 Ühenduse institutsioonile etteheidetav õigusvastane tegevus peab seisnema üksik- isikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selges rikkumises (4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-352/98 P: Bergaderm ja Goupil v. komisjon, EKL 2000, lk I-5291, punkt 42).
- 88 Otsustav kriteerium, mis võimaldab tuvastada, et see nõue on täidetud, on see, kui asjaomane ühenduse institutsioon on ilmselt ja raskelt eiranud oma kaalutus- õiguse piire.
- 89 Kui institutsiooni kaalutusõiguse ulatus on väga väike või olematu, võib piisavalt raskeks rikkumiseks pidada lihtsalt ühenduse õiguse rikkumist (12. juuli 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ja T-225/99: Comafrika ja Dole Fresh Fruit Europe v. komisjon, EKL 2001, lk II-1975, punkt 134, ja 10. veebruari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-64/01 ja T-65/01: Afrikanische Frucht-Compagnie ja Internationale Fruchthimport Gesellschaft Weichert v. nõukogu ja komisjon, EKL 2004, lk II-521, punkt 71).
- 90 Hagejate kahju hüvitamise nõuet tuleb uurida just neid tähelepanekuid arvestades.

Poolte argumendid

— Kostjateks olevatele institutsioonidele etteheidetav õigusvastane tegevus

- 91 Hagejad heidavad nõukogule ja komisjonile ette seda, et nad ei viinud ühenduse banaaniimpordi korda VLO poolt määratud viieteistkümne kuu jooksul kooskõlla

ühendusele WTO lepingutest tulenevate kohustustega. Ameerika täiendav maks, mis tekitas hagejatele suurt kahju, oli selle korra, mille vastuolu WTO lepingutega VLO oli tuvastanud, jõussejätmise otsene tagajärg.

- 92 Hagejad leiavad, et selle korra jõussejätmine on vastuolus ühenduse õiguskorra teatavate aluspõhimõtetega, nende hulgas *pacta sunt servanda* põhimõttega. Sellest esimesest aspektist lähtuvalt rikkus ühendus kohustusi, mis tulenevad tema WTO liikme staatusest, võttes arvesse WTO lepingute ja VLK siduvat jõudu.
- 93 Samuti rikkusid kostjad õiguspärase ootuse ja õiguskindluse põhimõtteid. Iga kodanik peab saama tugineda õiguskindluse põhimõttele, et ta ei peaks ühenduse ametiasutuste õigusvastase tegevuse tagajärjel kahju kandma. Hagejad tõstavad esile, et nende õiguspärane ootus ei seisnenud mitte selles, et säilivad Ameerika Ühendriikidega algselt kokkulepitud tariifikontsessioonid 3,5%-lise määraga importitollimaksu kujul, vaid selles, et need kontsessioonid ühenduse institutsioonide õigusvastase tegevuse tagajärjel ei muutu. Ühendus ei kohandanud oma õigusakte WTO eeskirjadega, kuigi esiteks oli ta oma kaubanduspartneritele kinnitanud oma kavatsust täita VLO otsuseid ja teiseks oli talle selles suhtes antud erandlik tähtaja pikendus.
- 94 Kostjateks olevad institutsioonid rikkusid veel hagejate omandiõigust ja ettevõtlusvabadust, mida kaitseb 4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon (EIÕK). Antud juhul olid hagejad akude Ameerika Ühendriikidesse importimisel kohustatud tasuma liiga kõrget tollimaksu ja muutma oma tootmisüksuste asukohta.

- 95 Lõpuks, nõukogu ja komisjon rikkusid hea halduse põhimõtet, jättes vaidlusaluse ühenduse õigusakti WTO eeskirjadega kooskõlla viimata ja alahinnates mõju, mida Ameerika vastuabinõude kehtestamine tema enda õigussubjektidele omada võis.
- 96 Kostjateks olevad institutsioonid leiavad seevastu, et ühendus on alati soovinud täita kõiki oma rahvusvahelisi kohustusi, nende hulgas ka kohustusi, mis tulenevad Lomé konventsioonidest ja WTO lepingutest.
- 97 Kuna kompensatsioonide üle läbirääkimine ja nende andmine on üks vaidluste lahendamise viis, ei saanud hagejatel olla õiguspärast ootust, et kompensatsioonide üle läbirääkimise asemel muudetakse banaaniimpordi korda. Lisaks sellele ei saa ühenduse vastu suunatud kahju hüvitamise nõue põhineda õigusel, mis on kolmandal riigil kaubanduskontsessioonist tulenevalt ja kus ühendusel puudub igasugune kohustus tegutseda, et saavutada tariifikontsessioonide teatud kindel tase.
- 98 Omandiõiguse väidetav piiramine ei ole kuidagi võrreldav sundvõõrandamisega ja see ei ületa mistahes kaubandustegevuse tavapäraste riskide piire.
- 99 Hea halduse põhimõtet ei ole mingil moel rikutud. Komisjon pidas läbirääkimisi kõikide WTO huvitatud liikmetega, et leida kõigile vastuvõetav lahendus, ja üritas Ameerika Ühendriikidega kokku leppida kompensatsioonides teatud Ameerika kaupadele juurdepääsu andmisega ühenduse turule, et vältida kontsessioonide ühepoolset peatamist.

— Kostjate poolt väidetavalt rikutud normide õiguslik laad

- 100 Hagejad märgivad, et kõik kostjate poolt rikutud põhimõtted on väga olulised ja nende eesmärk on kaitsta üksikisikuid. Enne Ameerika täiendava tollimaksu kehtestamist andis WTO kord hagejatele otsese õiguse importida oma kaupu Ühendriikidesse, tasudes imporditollimaksu vähendatud määraga 3,5%. Isegi kui WTO lepingud ei ole otseselt kohaldatavad, oleks selline mõju pidanud olema ühenduse süüdi mõistnud VLO otsusel, mis täidab kõik ühenduse kohtupraktika selles suhtes kehtestatud tingimused.
- 101 Kostjad vaidlevad vastu, et WTO lepingute sätetest tulenevad õigused üksnes lepingu pooltele, mitte üksikisikutele. See tuleneb ka VLO enda otsustest, mis kõigest tõlgendavad WTO eeskirju.
- 102 WTO lepingute eesmärk on reguleerida ja suunata rahvusvahelisi kaubandussuhteid üksnes rahvusvahelise õiguse õigussubjektide vahel. WTO liikmete poolt heakskiidetud tariifikontsessioonid võimaldasid juurdepääsu siseriiklikule turule, samas seda juurdepääsu või kindlaksmääratud hinnataset sellel turul tagamata ning andmata ettevõtjatele otsest õigust kindlaksmääratud tariifsele kohtlemisele või ühenduse institutsioonide suhtes täitmisele pööratavat õigust.
- 103 Ühenduse, kes talub ajutiselt ja banaanikonfliktile lahenduse leidmiseks vajaliku aja jooksul Ameerika kontsessioonide peatamist, tegevus on seetõttu igati kooskõlas WTO eeskirjadega ja Ameerika imporditollimaksu tõstmine akude suhtes kujutas endast vaid nende eeskirjade kohaldamist.

- 104 Kuna hagejad ei saa WTO lepingutele tugineda, ei saa ka väita, et rikuti *pacta sunt servanda* põhimõtet või nende lepingute suhtes tekkinud õiguspärasest ootust.

— Väidetud rikkumiste raskus

- 105 Hagejad leiavad, et kostjate rikkumised on piisavalt selged, et ühendusel saaks tekkida lepinguväline vastutus. Esiteks tuleb aluseks võtta rikutud õigusnormide selguse ja täpsuse aste ning teiseks kostjateks olevatele institutsioonide kaalutusõiguse puudumine WTO lepingutega vastuolus olevate ühenduse õigusaktide kooskõlla viimiseks, võttes arvesse täpsustusi, mida selles suhtes andsid VLO soovitusel ja otsused. Lisaks sellele jätkas ühendus WTO reeglite ja seega ka ühenduse õiguse rikkumist isegi pärast viieteistkümnekuulise tähtaja lõppemist, mille andis talle vahekohtunik selleks, et täita WTO eeskirju.
- 106 Kostjad leiavad, et nad ei ole ületanud kaalutusõiguse piire, ja et lahendamist vajavad olukorrad olid keerulised ning asjaomaste sätete kohaldamine ja tõlgendamine oli raske. Kostjatele ei saa ette heita seda, et nad hoidusid võtmast vajalikke meetmeid, kuna määrused nr 1637/98 ja 2362/98, mis olid Ameerika Ühendriikide poolt algatatud uue menetluse esemeks, kehtestasid ühenduse algsest impordikorrast erineva korra.
- 107 Selles suhtes tuleb meeles pidada rolli, mida mängib VLK artiklis 22 sätestatud kontsessioonide peatamine, mida võib pidada parimaks lahenduseks VLO soovitusel täieliku kohaldamise järel. VLK artikli 3 lõikest 7, mis eelistab kahepoolset kokkulepitut lahendust, tuleneb WTO liikmete pädevate organite ulatuslik

kaalutusõigus, mis võimaldab neil WTO lepingutest tulenevaid kohustusi ajutiselt mitte täita.

Esimese Astme Kohtu hinnang

— Esialgne küsimus WTO eeskirjadele tuginemise võimalikkusest

- 108 Enne, kui uurida ühenduse institutsioonide tegevuse õiguspärasust, tuleb lahendada küsimus, kas WTO lepingud tekitavad Euroopa Kohtu jurisdiktsiooni alla kuuluvatele isikutele õiguse nendele lepingutele õiguslikult tugineda, et vaidlustada ühenduse õigusakti kehtivust, eeldades, et VLO on tunnistanud, et nii see õigusakt kui ka selle alusel ühenduse poolt WTO eeskirjadega kooskõlla viimise eesmärgil vastu võetud õigusakt on WTO eeskirjadega vastuolus.
- 109 Hagejad tuginevad selles suhtes *pacta sunt servanda* põhimõttele, mis esineb nii mitmetes õigusnormides, mille järgimine on ühenduse institutsioonidele oma ülesannete teostamisel kohustuslik, kui ka iga õiguskorra ja eelkõige rahvusvahelise õiguskorra aluspõhimõtetes (16. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-162/96: Racke, EKL 1998, lk I-3655, punkt 49).
- 110 Samas ei saa antud asjas kostjatele vastu väites *pacta sunt servanda* põhimõttest lähtuda, kuna väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei kuulu WTO lepingud oma iseloomu ja ülesehituse tõttu põhimõtteliselt nende normide hulka, mille suhtes Euroopa Kohus kontrollib ühenduse institutsioonide tegevuse õiguspärasust (23. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-149/96: Portugal v. nõukogu, EKL 1999, lk I-8395, punkt 47; 2. mai 2001. aasta määrus kohtuasjas C-307/99:

OGT Fruchthandelsgesellschaft, EKL 2001, lk I-3159, punkt 24; 12. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-27/00 ja C-122/00: Omega Air jt, EKL 2002, lk I-2569, punkt 93; 9. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-76/00 P: Petrotub ja Republica v. nõukogu, EKL 2003, lk I-79, punkt 53, ja 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-93/02 P: Biret International v. nõukogu, EKL 2003, lk I-10497, punkt 52).

- 111 Esiteks põhineb WTO asutamisleping vastastikkuse ja vastastikuste eeliste baasil, mis eristab seda lepingutest, mida ühendus on sõlminud kolmandate riikidega, mis kehtestavad kohustuste teatava asümmeetria. On selge, et mõned ühenduse kõige olulisemad kaubanduspartnerid ei loe WTO lepinguid normide hulka, mille suhtes nende kohtuorganid kontrollivad siseriikliku õiguse õiguspärasust. Ühenduse institutsioonide tegevuse õiguspärasuse kontrollimine nende normide suhtes võiks viia WTO eeskirjade ebahütlase kohaldamiseni, võttes ühenduse täitev- või seadusandlikelt organitelt tegevusvabaduse, mis on ühenduse kaubanduspartnerite sarnastel organitel (eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus Portugal v. nõukogu, punktid 42–46).
- 112 Teiseks, pannes kohtuorganitele kohustuse mitte kohaldada siseriikliku õiguse eeskirju, mis on vastuolus WTO lepingutega, võetakse selle tagajärjel lepingu osapoolte täitev- või seadusandlikelt organitelt VLK artiklis 22 sätestatud võimalus leida kasvõi ajutisi lahendusi, milles on kokku lepitud eesmärgiga jõuda mõlemale poolele vastuvõetava kompensatsioonini (eespool punktis 127 viidatud kohtuotsus Portugal v. nõukogu, punktid 39 ja 40).
- 113 Sellest tuleneb, et WTO lepingute võimalik rikkumine kostjateks olevate institutsioonide poolt ei too põhimõtteliselt kaasa ühenduse lepinguvälist vastutust (20. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas T-18/99: Cordis v. komisjon, EKL 2001, lk II-913, punkt 51; otsus kohtuasjas T-30/99: Bocchi Food Trade International v. komisjon, EKL 2001, lk II-943, punkt 56, ja otsus kohtuasjas T-52/99: T. Port v. komisjon, EKL 2001, lk II-981, punkt 51).

- 114 Üksnes eeldusel, et ühendus on soovinud rakendada WTO raames võetud erikohustust, või olukorras, kus ühenduse õigusakt viitab selgelt WTO lepingute konkreetsetele sätetele, lasub Esimese Astme Kohtul kohustus kontrollida kostjateks olevate institutsioonide tegevuse õiguspärasust WTO eeskirjade suhtes (vt, GATT 1947 osas, 22. juuni 1989. aasta otsus kohtuasjas 70/87: *Fediol v. komisjon*, EKL 1989, lk 1781, punktid 19–22, ja 7. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas C-69/89: *Nakajima v. nõukogu*, EKL 1991, lk I-2069, punkt 31, ning WTO lepingute osas, eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus *Portugal v. nõukogu*, punkt 49, ja eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus *Biret International v. nõukogu*, punkt 53).
- 115 Isegi VLO otsuse puhul, millega tuvastatakse liikme võetud meetmete vastuolu WTO eeskirjadega, ei leia antud asjas kohaldamist kumbki nendest kahest erandist.

— Erand, mis tuleneb soovist kohaldada seoses WTO-ga võetud erikohustust

- 116 Kohustudes pärast VLO 25. septembri 1997. aasta otsuse vastuvõtmist viima oma normid kooskõlla WTO eeskirjadega, ei soovinud ühendus seoses WTO-ga võtta erikohustust, mis õigustaks erandit põhimõttest, et WTO eeskirjadele Euroopa Kohtus tugineda ei saa ja lubaks Euroopa Kohtul kontrollida ühenduse institutsioonide tegevuse õiguspärasust nende eeskirjade suhtes.
- 117 Tõsiasi on, et GATT 1947-ga võrreldes tugevdas VLK vaidluste lahendamise mehhanismi, seda eelkõige vaekogude ettekannete vastuvõtmise osas.

- 118 Nii rõhutab VLK artikli 3 lõige 7, et vaidluste lahendamise mehhanismi esmane eesmärk on tavaliselt nende meetmete kõrvaldamine, mille suhtes on tuvastatud vastuolu WTO lepingute sätetega. Sama moodi eelistab VLK artikli 22 lõige 1 meetme WTO lepingutega kooskõlla viimise soovitusel täielikku rakendamist.
- 119 Lisaks sellele tunnustavad vastavalt VLK artikli 17 lõikele 14 vaidluspoolled VLO poolt heaks kiidetud apellatsioonikogu ettekannet tingimusteta. Lõpuks täpsustab artikli 22 lõige 7, et vaidluspoolled aktsepteerivad kontsessioonide peatamistaset kindlaks määravat vahekohtuniku otsust.
- 120 See ei tähenda muud, kui et VLK peab vaidluspoolteks olevate WTO liikmete vahelisi läbirääkimisi igal juhul oluliseks (eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus Portugal v. nõukogu, punktid 36–40).
- 121 VLK annab seega asjasse puutuvalle WTO liikmele mitmeid võimalusi rakendada VLO soovitusel või otsust, mis loeb meetme WTO eeskirjadega vastuolus olevaks.
- 122 Kui vastuolus oleva meetme viivitamata kõrvaldamine ei ole teostatav, näeb VLK artikli 3 lõige 7 ette võimaluse ajutise vahendina kuni vastuolus oleva meetme kõrvaldamiseni anda kahjustatud liikmele kompensatsiooni või lubada kontsessioonide või muude kohustuste kohaldamise peatamine (vt eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus Portugal v. nõukogu, punkt 37).

- 123 Vastavalt VLK artikli 22 lõikele 2, kui asjaomane WTO liige ei täida oma kohustust rakendada VLO soovitusi ja otsuseid talle selleks määratud ajavahemiku jooksul, peab see liige, kui nii nõutakse, ja mitte hiljem kui selleks ettenähtud ajavahemikul, alustama kaebava liikmega läbirääkimisi eesmärgiga leida vastastikku vastuvõetav kompensatsioon.
- 124 Kui pärast VLK artikli 21 lõikes 3 WTO eeskirjade täitmiseks ette nähtud põhjendatud ajavahemiku möödumist ei jõuta 20 päeva jooksul kokkuleppele rahuldava kompensatsiooni suhtes, võib kaebav pool taotleda VLO-lt luba peatada nimetatud liikme suhtes kontsessioonide või WTO lepingute järgsete muude kohustuste kohaldamine.
- 125 Isegi vastuolus olevaks kuulutatud meetme WTO lepingutega kooskõlla viimiseks määratud ajavahemiku möödumisel ja pärast kompensatsioonimeetmete või kontsessioonide peatamise lubamist ja vastuvõtmist VLK artikli 22 lõike 6 alusel jääb vaidluspoolte vahelistele läbirääkimistele igal juhul oluline roll.
- 126 Nii rõhutab VLK artikli 22 lõige 8 kontsessioonide või muude kohustuste peatamise ajutist iseloomu ja lubab seda kohaldada ainult „seni, kuni on kõrvaldatud meede, mis leitakse loendilepinguga vastuolus olevat, või kui liige, kes peab soovitusi või otsuseid rakendama, pakub lahenduse eeliste tühistamisele või vähendamisele, või kui on leitud vastastikku rahuldav lahendus”.
- 127 Sama säte näeb veel ette, et vastavalt artikli 21 lõikele 6 jätkab VLO järelevalvet vastuvõetud soovitude või otsuste rakendamise üle.

- 128 Juhul kui on lahtarvamusi VLO soovitude ja otsuste täitmiseks võetud meetmete kooskõlast, näeb VLK artikli 21 lõige 5 ette, et vaidlus tuleb lahendada „vaidluslahendusmenetluse abil”, mis sisaldab ka kokkulepitud lahenduse otsimist poolte poolt.
- 129 VLO poolt ühendusele määratud tähtaja lõppemine banaaniimpordi kooskõlla viimiseks VLO 25. septembri 1997. aasta otsusega ega 9. aprilli 1999. aasta otsus, millega VLO vahekohtunikud üheselt tuvastasid määrustega nr 1637/98 ja nr 2362/98 kehtestatud uue banaaniimpordi meetme vastuolu, ei ammendanud VLK poolt võimaldatud vaidluste lahendamise viise.
- 130 Selles osas võib Euroopa Kohtu kontrolli kostjateks olevate institutsioonide tegevuse vastavuse üle WTO lepingutega nõrgendada ühenduse läbirääkijate positsiooni vaidlusele vastastikku vastuvõetava lahenduse otsimisel ja WTO eeskirjade täitmisel.
- 131 Pannes kohtuorganitele kohustuse mitte kohaldada siseriikliku õiguse eeskirju, mis on vastuolus WTO lepingutega, võetakse lepingu poolte täitev- või seadusandlikelt organitelt VLK artiklis 22 sätestatud võimalus leida kas või ajutisi läbiräägitud lahendusi (eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus Portugal v. nõukogu, punkt 40).
- 132 Seega järeldavad hagejad VLK artiklitest 21 ja 22 vääralt, et WTO liikmel on kohustus täita kindlaksmääratud tähtjal WTO organite soovitusi ja otsuseid, ja

eksivad, kui väidavad, et VLO otsused on täitmisele pööratavad, kui lepingu osalised sellele ühehäälselt vastu ei ole.

- 133 Lisaks sellele, muutes banaaniimpordi korda uuesti määrusega nr 216/2001, püüdis nõukogu kooskõlastada erinevaid erisuunalisi eesmärke. Nii toob määruse nr 216/2001 preambuli 1. põhjendus esile, et toimusid arvukad ja tihedad kontaktid selleks, et eelkõige „võtta arvesse vaekogu järeltusi”, ja 2. põhjendus esile, et kavandatud uus impordikord võimaldab kõige paremini tagada nii „ühtse [banaani] turukorralduse eesmärkide saavutamist ühenduse toodangu ja tarbijate nõudluse osas” kui ka „vastavust rahvusvahelise kaubanduse eeskirjadele”.
- 134 Ameerika Ühendriigid nõustusid vastavalt 11. aprillil 2001 sõlmitud käsitusleppele peatama ajutiselt oma täiendava tollimaksu nõudmise kahtlemata vastukaaluks ühenduse kohustusele seada banaaniimpordile enne 1. jaanuari 2006 sisse üksnes tariifne kord.
- 135 Euroopa Kohtu sekkumine, mis seisneb kostjateks olevate institutsioonide tegevuse WTO reeglitele vastavuse kontrollimises hagejate kantud kahju hüvitamiseks, võiks aga eeltoodud tulemuse saavutamist ohustada.
- 136 Selles suhtes peab märkima, nagu seda selgelt rõhutasid Ameerika Ühendriigid, et 11. aprilli 2001. aasta käsituslepe ei kujuta endast iseenesest vastastikuse kokkuleppe teel saavutatud lahendust VLK artikli 3 lõike 6 tähenduses, ja et VLO soovitude ja

otsuste ühenduse poolse rakendamise küsimus oli 12. juulil 2001, st pärast käesoleva menetluse algatamist, endiselt VLO koosoleku päevakorras.

- 137 Sellest johtub, et muutes vaidlusaluste banaanide ühenduse impordikorda ei soovinud kostjateks olevad institutsioonid täita WTO lepingutest tulenevaid erikohustusi, millega vastuolus olevaks VLO nimetatud korra tunnistas.
- 138 Antud juhul peab selles suhtes märkima, nagu tuleneb määruse nr 1637/98 põhjendustest, et nõukogu, osaliselt tuginedes VLK poolt määratletud vaidluste lahendamise erinevatele viisidele, soovis sobitada ühenduse rahvusvahelisi kohustusi, mis võeti nii seoses WTO-ga kui ka otsestes suhetes teiste neljandale Lomé konventsioonile allakirjutanutega, kaitstes sealhulgas banaanituru ühise korralduse eesmärke.
- 139 Seda kavatsust kinnitab määruse nr 404/93, mida on muudetud määrusega nr 1637/98, artikli 20 punkt e. Osas, millega see säte täpsustab, et komisjonil on määruse nr 404/93 IV jaotise, mis puudutab banaanidega kauplemise korda kolmandate riikidega, kohaldamiseks antud õigus võtta vastu sätteid, mis hõlmavad vajalikke meetmeid tagamaks kohustuste täitmist, mis tulenevad ühenduse poolt EÜ artikli 300 alusel sõlmitud lepingutest, katab see kõiki konventsioonidest tulenevaid kohustusi nende kogumis, eelistamata ühenduse poolt seoses WTO-ga võetud kohustusi.
- 140 Lisaks sellele jättis ühenduse seadusandja määruse nr 1637/98 9. põhjenduses endale võimaluse selle õigusakti toimimine piisava katseperioodi lõppedes läbi vaadata.

— Erand, mis põhineb selgel viitel WTO lepingute konkreetsetele sätetele

- 141 Banaanituru ühine korraldus kujul, nagu see kehtestati määrusega nr 404/93 ja nagu seda on hiljem muudetud, ei viita selgelt WTO lepingute konkreetsetele sätetele (vt selle kohta eespool punktis 110 viidatud kohtumäärus OGT Fruchthandelsgesellschaft, punkt 28).
- 142 Täpsemalt vaadatuna ei tulene banaaniimpordi korda muutvate erinevate määruste preambulitest, et ühenduse seadusandja peaks viitama WTO lepingute konkreetsetele sätetele, kui ta soovib seda korda nende lepingutega kooskõlla viia.
- 143 Nii ei sisaldagi määrus nr 2362/98 ühtegi selget viidet WTO lepingute konkreetsetele sätetele (eespool punktis 113 viidatud kohtuotsus Cordis *v.* komisjon, punkt 59; ülal punktis 113 viidatud kohtuotsus Bocchi Food Trade International *v.* komisjon, punkt 64, ja ülal punktis 113 viidatud kohtuotsus T. Port *v.* komisjon, punkt 59).
- 144 Sellest järeldub, hoolimata VLO poolsest vastuolu tuvastamisest, et WTO eeskirjad ei ole antud ajas ei erikohustuste tõttu, mida komisjon kavatses rakendada, ega selge viite tõttu konkreetsetele sätetele käsitletavad õigusnormidena, mille suhtes võib institutsioonide tegevuse õiguspärasust hinnata.
- 145 Eelnevast arutluskäigust tuleneb, et hagejad ei saa kahju hüvitamise nõudes tulemuslikult väita, et nõukogule ja komisjonile etteheidetud tegevus on WTO eeskirjadega vastuolus.

- 146 Hagejate vastuväited, mis tulenevad õiguspärase ootuse kaitse, õiguskindluse ja proportsionaalsuse põhimõtete rikkumisest ning omandiõiguse ja õiguse tegeleda vabalt majandustegevusega rikkumisest, põhinevad kõik eeldusel, et kostjateks olevate institutsioonide tegevus on vastuolus WTO eeskirjadega.
- 147 Kuna nende eeskirjade suhtes Euroopa Kohus ühenduse institutsioonide tegevuse õiguspärasust ei kontrolli, tuleb need väited järelikult ka tagasi lükata.
- 148 Sellest tuleneb, et kostjateks olevate institutsioonide tegevust ei saa pidada õigusvastaseks ja et puudub vajadus uurida hagejate argumente, mis puudutavad väidetavalt rikutud normide ja põhimõtete juriidilist laadi ja nende rikkumiste väidetavat raskust.
- 149 Kuna kostjateks olevate institutsioonide tegevuse õigusvastasus ei ole tõendatud, ei ole täidetud üks kolmest kohustuslikust tingimusest ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimiseks tema organite õigusvastase tegevuse eest.
- 150 Neid tingimusi arvestades tuleb hagejate kahju hüvitamise nõue, mis põhineb sellisel vastutusel, tagasi lükata ilma, et selle raames oleks vaja uurida, kas on täidetud teised kaks tingimust, mis puudutavad vastavalt väidetava kahju tekkimist ja põhjuslikku seost selle tegevuse ja viidatud kahju vahel (9. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-257/98 P: Lucaccioni v. komisjon, EKL 1999, lk I-5251, punkt 14, ja 24. aprilli 2002. aasta otsus kohtuasjas T-220/96: EVO v. nõukogu ja komisjon, EKL 2002, lk II-2265, punkt 39).

Liikmesriikide lepinguvälise vastutuse regulatsiooni kohaldamine analoogia korras

- 151 Hagejad leiavad sisuliselt, et vahekohtunike 9. aprilli 1999. aasta otsus, millega anti luba vastuabinõudeks ühenduse ekspordi suhtes, on võrreldav Euroopa Kohtu otsusega, millega tuvastatakse EÜ artikli 226 alusel liikmesriigi ühendusega seotud kohustuste rikkumine. Seega peaks Euroopa Kohus tunnustama hagejate õigust kahju hüvitamisele, mis tekkis kostjate õigusvastase tegevuse tõttu (19. novembri 1991. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-6/90 ja C-9/90: Francovich jt, EKL 1991, lk I-5357, ja 5. märtsi 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-46/93 ja C-48/93: Brasserie du pêcheur ja Factortame, EKL 1996, lk I-1029).
- 152 Kostjateks olevad institutsioonid leiavad, et antud asjas ei saa kohaldada Euroopa Kohtu praktikat, mis puudutab liikmesriikide lepinguvälisest vastutusest nende ühenduse kohustuste rikkumise eest.
- 153 Esimese Astme Kohus peab vaid tõdema, et isegi eeldusel, et VLO soovitusi ja otsuseid võiks samastada Euroopa Kohtu otsustega, põhineb hagejate kahju hüvitamise nõue analoogia korras ühenduse suhtes kohaldataval vastutuse regulatsioonil, mille eelduseks on kostjateks olevate institutsioonide õigusvastane tegevus.
- 154 Kuna antud asjas ei ole huvitatud isikutele etteheidetud õigusvastane tegevus tõendatud, tuleb selline nõue jätta põhjendamatus tõttu rahuldamata.

Ühenduse vastutus tema organite õigusvastase tegevuse puudumisel

Ühenduse lepinguvälise vastutuse põhimõte tema organite õigusvastase tegevuse puudumisel

— Poolte argumendid

¹⁵⁵ Hagejad leiavad, et isegi eeldusel, et kostjad võisid VLO otsused õiguspäraselt täitmata jätta, on igal juhul täidetud tingimused, mis on ühenduse kohtupraktika kohaselt eelduseks ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimisele kahju eest, mis tekib ühenduse organite õigusvastase tegevuse puudumisel, st kahju on tekkinud, eksisteerib põhjuslik seos tekkinud kahju ja ühenduse institutsioonide tegevuse vahel ning sellel kahjul on ebatavaline ja eriline iseloom (Esimese Astme Kohtu 28. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas T-184/95: Dorsch Consult v. nõukogu ja komisjon, EKL 1998, lk II-667, punkt 59, mis jäeti Euroopa Kohtu poolt jõusse 15. juuni 2000. aasta otsusega kohtuasjas C-237/98 P: Dorsch Consult v. nõukogu ja komisjon, EKL 2000, lk I-4549).

¹⁵⁶ Kostjad vaidlevad vastu, et ühenduse lepinguvälist vastutust tema organite õigusvastase tegevuse puudumisel ei saa käsitleda kui liikmesriikide seaduste ühist üldpõhimõtet EÜ artikli 288 teise lõigu tähenduses. Igal juhul ei ole ühenduse kohtupraktika sellist põhimõtet veel käsitleanud ja hagejad ei ole täitnud sellele vastutuse regulatsioonile siseriiklike õiguskordade poolt kehtestatud rangeid tingimusi.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

- 157 Kui — nagu antud asjas — ühenduse institutsioonidele süüks pandava tegevuse õigusvastasus ei ole tõendatud, ei tähenda see, et ettevõtjad, kes peavad oma majandustegevuse iseloomu tõttu kandma ebaproportsionaalseid kohustusi, mis tulenevad eksporditurgudele juurdepääsu piiramisest, ei saaks mingil juhul ühenduse lepinguvälise vastutuse alusel kompensatsiooni nõuda (vt selle kohta 29. septembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 81/86: De Boer Buizen *v.* nõukogu ja komisjon, EKL 1987, lk 3677, punkt 17).
- 158 EÜ artikli 288 teine lõik sätestab aluse kohustusele, mille kohaselt heastab ühendus oma institutsioonide poolt tekitatud kahjud „vastavalt liikmesriikide seaduste ühistele üldprintsiipidele”, piiramata järelikult nende printsiipide ulatust ainult ühenduse lepinguvälise vastutuse regulatsiooniga nimetatud institutsioonide õigusvastase tegevuse eest.
- 159 Lepinguvälist kahju puudutavad siseriiklikud seadused lubavad kindlates valdkondades ja eri viisil, olgugi et erinevas ulatuses, üksikisikutel nõuda kohtu kaudu teatava kahju hüvitamist isegi juhul, kui kahju tekitaja ei ole tegutsenud õigusvastaselt.
- 160 Eeldades, et kahju on tekitatud ühenduse institutsioonide tegevusega, mille õigusvastasus ei ole tõendatud, võib ühenduse lepinguvälist vastutust kohaldada siis, kui täidetud on kõik kohustuslikud tingimused: kahju tekkimine, põhjuslik seos kahju tekkimise ja ühenduse institutsioonide tegevuse vahel ning asjaomase kahju ebatavaline ja eriline iseloom (vt eespool punktis 155 viidatud 15. juuni 2000. aasta kohtuotsus Dorsch Consult *v.* nõukogu ja komisjon, punkt 19).

- 161 Seega tuleb uurida, kas antud asjas on need kolm tingimust täidetud.

Tegeliku ja kindlaksmääratava kahju tekkimine

— Poolte argumendid

- 162 Hagejad on seisukohal, et nende kahju koosneb esiteks Ameerika administratsiooni poolt nende akude Ühendriiki importimisel kehtestatud imporditollimaksu tõstmisest 96,5% võrra ja teiseks kuludest, mida tuli kanda seoses nende kaupade tootmisüksuste rajamise ja nende asukoha muutmisega, mille nad olid sunnitud ette võtma pärast selle kaubandusliku vastuabinõu rakendamist. Sellele lisandus asjaomaste tootmisüksuste ümberkujundamisele järgnenud käibe langus.
- 163 Menetluse käigus täpsustasid hagejad, et Ühendriikides asuva ühe akude tootmisüksuse müümise kiirendamine ja kolmandas riigis asuva rajatise ümberkujundamine oma kaupade valmistamise tehaseks võimaldas neil täiendava tollimaksu negatiivset mõju maksimaalselt vähendada ja kaitsta oma turuosa Ameerikas. Seega ei vähenenud hagejate müüginahud, vaid nad kannatasid üksnes rahalist kahju.
- 164 Kostjad vastavad, et hagejaid Ameerika klientidega siduvad müügilepingud näevad ette kaupade hindade ülevaatamise, ja et ei ole tõendatud, et huvitatud isikud oleksid sel eesmärgil läbirääkimisi alustanud. Sätestades lepingutes hindade tõstmist piiravad klauslid, võtsid hagejad ise omale vastutuse rahalise kahju eest, mis tekkis täiendava tollimaksu tõttu. Kostjad lisavad, et hagejate turustusleping, mis määras ostjaga kokkulepitud hinna FOB (franko laeva pardal) klausli alusel, pani

imporditollimaksude muutumise riski täielikult ostja kanda. Tavapäraselt lisandub algselt kokkulepitud FOB-hinnale Ameerika Ühendriikide imporditollimaksu summa koos transpordi ja kindlustusega seonduvate summadega.

- 165 Samuti ei ole hagejad tõendanud oma võimetust eksportida oma akusid teistesse maadesse ja vältida nii kasumi vähenemist. Abinõu muuta asukohta ei toonud neile mitte kahju, vaid hoopis vastupidi tähendas juurdepääsu kasumlikumale kõrgtehnoloogilisele tootmisele.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

- 166 Kostjateks olevate institutsioonide argumentidest nähtub, et nad piirduvad sisuliselt sellega, et nad eitavad hagejate kantud varalist kahju, mis aga ei tekkinud hagejate endi otsuse tagajärjel.
- 167 Sellest tuleneb, et nõukogu ja komisjon ei vaidlusta põhimõtteliselt kahju tegelikku ja kindlaksmääratavat iseloomu, mida hagejad kandsid seoses Ameerika täiendava tollimaksu kehtestamisega ühenduse päritoluga akude impordile.
- 168 Kuna nad tunnistavad, et hagejate sõlmitud turustamislepingu eesmärk on panna imporditollimaksu muutumise risk täielikult ostja kanda, ei saa kostjad eitada, et hagejad pidid tingimata kandma vähemalt kaubanduslikku kahju, mis tulenes kaupade vaieldamatust kallinemisest, mille Ameerika turul tingis Ameerika väärtuselise imporditollimaksu ootamatu 100%-line tõstmine.

- 169 Lisaks kinnitavad komisjoni esitatud statistilised andmed hagejate väiteid, kuna need tõendavad kahtlematult ühenduse päritoluga akude Ameerika Ühendriikidesse impordi koguväärtuse tuntavat langust.
- 170 Selles osas leiab Esimese Astme Kohus, et hagejate kantud kahju tegelikkuse ja kindlaksmääratavuse tingimus on täidetud.

Kantud kahju ja kostjateks olevate institutsioonide tegevuse vaheline põhjuslik seos

— Poolte argumendid

- 171 Hagejad arvavad, et on piisav, kui kantud kahju tuleneb ühenduse institutsioonide tegevusest piisavalt otseselt, ilma et selles suhtes nõutaks täiesti vahetat põhjuslikku seost. Käesolevas asjas kehtestati Ameerika täiendav tollimaks kindlasti seetõttu, et jäeti jõusse WTO eeskirjadega vastuolus olev ühenduse banaaniimpordi kord.
- 172 Ameerika ametiasutuste kavatsus võtta vastu karistuslikud meetmed ja koostada nimekiri puudutatud kaupadest oli ette teada. Oli väheoluline, et mõjutatud võis olla iga ühenduse ettevõtja ja et Ameerika Ühendriikidel oli õigus puudutatud sektoreid valida või reageerida teistel WTO eeskirjades ettenähtud või lubatud viisidel.

- 173 Kostjad eitavad igasuguse põhjusliku seose olemasolu väidetava kahju ja nende tegevuse vahel. Täiendav tollimaks ei tulenenud mitte nende tegevusest, vaid Ameerika Ühendriikide ühepoolsest aktist, millega piiritleti ühenduse puudutatud ettevõtjate ringi. Ameerika ametiasutused oleksid võinud valida ka muud kaubad kui akud ja lisaks sellele oleksid nad võinud vabastada oma täiendavast tollimaksust teatavatest ühenduse liikmesriikidest pärinevad kaubad. Samamoodi määras tariifide tõusu kindlaks Ameerika valitsus omal vabal valikul.
- 174 Seega ei saa selles, et puudutatud ettevõtjaid maksustati ebaproportsionaalselt, süüdistada ühendust. Lisaks sellele tõendavad hagejate tähelepanekud diskrimineerimise kohta, mille ohvrid nad end väidavad olevat, et puudub põhjuslik seos kostjate tegevuse ja väidetava kahju vahel.
- 175 WTO liikme poolne kontsessioonide peatamine ei teki automaatselt ega ole kohustuslik. Nii näeb VLK artikli 22 lõigetes 1 ja 2 sätestatud menetlus ette turule juurdepääsu puudutava kontsessiooni näol antava kompensatsiooni osas läbirääkimised, kui VLO soovitusi või otsuseid põhjendatud ajavahemiku jooksul ei rakendata.
- 176 Lisaks sellele puudub igasugune ja isegi kaudne seos banaanituru ühise korralduse ja hagejate otsuste vahel maksta tõstetud tollimakse. Mitte ükski ühenduse õigusakt ei kohusta neid eksportima Ühendriikidesse või jätkama eksportimist uues olukorras ega välista võimalust asuda uutele impordihinna läbirääkimistele või eksportida oma kaupu mujale.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

- 177 Liikmesriikide seaduste ühised printsiibid, millele viitab EÜ artikli 288 teine lõik, ei saa olla alus väitele, et ühendus on kohustatud heastama kõik oma organite tegevuse ja selle tegevusega kaudses seoses olevad kahjulikud tagajärjed (vt analoogia korras 4. oktoobri 1979. aasta otsus liidetud kohtuasjades 64/76 ja 113/76, 167/78 ja 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79: Dumortier jt v. nõukogu, EKL 1979, lk 3091, punkt 21, ja 30. jaanuari 1992. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-363/88 ja C-364/88: Finsider jt v. komisjon, EKL 1992, lk I-359, punkt 25; Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2000. aasta määrus kohtuasjas T-201/99: Royal Olympic Cruises jt v. nõukogu ja komisjon, EKL 2000, lk II-4005, punkt 26).
- 178 EÜ artikli 288 teises lõigus nõutud põhjusliku seose tingimus eeldab piisavalt otsest põhjuslikku seost ühenduse institutsioonide tegevuse ja tekkinud kahju vahel (eespool punktis 177 viidatud kohtuotsus Dumortier jt v. nõukogu, punkt 21; Esimese Astme Kohtu 24. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-178/98: Fresh Marine v. komisjon, EKL 2000, lk II-3331, punkt 118, mis jäeti jõusse Euroopa Kohtu 10. juuli 2003. aasta otsusega kohtuasjas C-472/00 P: komisjon v. Fresh Marine, EKL 2003, lk I-7541).
- 179 Mõistagi on tösi, et Ameerika Ühendriikide taotlusel VLO lihtsalt lubas, selleks Ühendriike kohustamata, kontsessioonid maksude tõstmise teel peatada, tõkestades nii ühenduse päritoluga kaupade importi. Isegi pärast selle loa saamist säilis Ameerika valitsusel vabadus järgida eeskirju ning alustada ühendusega vaidlust, vastuabinõu kohaldamist tema suhtes lõpetamata.
- 180 Ameerika administratsiooni diskretsiooniõiguse raames tehtud valik oli ka see, et ta esiteks otsustas täiendava tollimaksuga maksustada ühendusest pärinevad akud, olles teatud ühenduse liikmesriikidest pärit nimetatud kaubad sellest maksust vabastanud, ja teiseks, et ta kinnitas asjaomaseid kaupu puudutava imporditollimaksu tõstmise määraks 96,5%.

- 181 Seega ei oleks Ameerika Ühendriigid vaidlusaluse banaanide ühenduse impordikorra puudumisel ja juhul, kui VLO ei oleks võtnud eelnevat seisukohta, et see kord on WTO eeskirjadega vastuolus, saanud VLO-lt ei taotleda ega saada luba peatada oma tariifikontsessioonid ühenduse päritoluga kaupadele ulatuses, mis vastaks vaidlusaluse ühenduse korra jõusse jätmisest tulenevate eeliste tühistamise või vähendamise tasemele.
- 182 Võttes aluseks just kahju summa, mida Ameerika majandus kandis WTO eeskirjadega vastuolus olevaks tunnistatud ühenduse banaanimpordikorra tõttu, määras VLO kindlaks kaubavahetuse väärtuse, mille ulatuses lubati Ameerika administratsioonil ühenduse suhtes tariifikontsessioonid peatada.
- 183 Nendes tingimustes tuleb ühenduse suhtes kontsessioonide peatamist täiendava imporditollimaksu kehtestamise teel mõista kui tagajärge, mis ühenduse poolt heakskiidetud WTO vaidluste lahendamise süsteemi tavapärase ja etteaimatava kohaldamise käigus tuleneb objektiivselt sellest, et kostjateks olevad institutsioonid jätsid jösse WTO lepingutega vastuolus oleva banaanimpordi korra.
- 184 Ameerika Ühendriikide ühepoolne otsus kehtestada ühenduse päritoluga akude impordile täiendav tollimaks ei anna alust väita, et puudub põhjuslik seos kahju, mida see täiendav maks hagejatele tekitas, ja vaidlusaluste banaanide importimise korra kostjatepoolse jõusse jätmise vahel.
- 185 Kostjateks olevate institutsioonide tegevus tõi tingimata kaasa vastuabinõu kehtestamise Ameerika administratsiooni poolt vastavalt VLK poolt sisse seatud ja ühenduse poolt heaks kiidetud protseduuridele, mistõttu tuleb seda tegevust vaadelda kui hagejate poolt pärast Ameerika täiendava tollimaksu kehtestamist kantud kahju otsustavat põhjust.

- 186 Juba enne, kui VLO lubas 19. aprillil 1999 Ameerika Ühendriikidel täiendavat impordimaksu nõuda, olid kostjateks olevad institutsioonid Ameerika võimalikest vastuabinõudest teadlikud.
- 187 Alates 10. novembrist 1998 olid Ameerika Ühendriigid avaldanud esialgse nimekirja ühenduse päritoluga kaupadest, mida nad kavatsesid täiendava imporditollimaksuga maksustada ja mille kohta nad 21. detsembril 1998 kinnitasid, et peatselt hakatakse 100%-list määra kohaldama.
- 188 Alates 3. märtsist 1999, mil ühenduse eksportijatele kehtestati kohustus esitada pangagarantii, mis kataks 100% imporditavate kaupade väärtusest, ei saanud kostjad enam kahelda Ameerika Ühendriikide kavatsuses täiendav tollimaks kehtestada. Mingit kahtlust ei saanud enam olla pärast eriesindaja 9. aprilli 1999. aasta pressiteadet, milles avaldati täiendava tollimaksuga maksustatavate kaupade nimekiri.
- 189 Asjakohatud on kostjate poolt põhjusliku seose suhtes esitatud vastuväited, et puudub igasugune seos vaidlusaluste banaanide impordikorra ja väidetava hagejate täiendava tollimaksu maksmise otsuse vahel, samuti väidetava kohustuse puudumisel jätkata akude turustamist Ameerika turul ja lõpuks väidetaval võimalusel asuda oma kaupade hinna suhtes uutesse läbirääkimistesse või eksportida neid teistele turgudele.
- 190 Sellistel kaalutlustel, mis puudutavad üksnes meetmeid, mida hagejad oleksid võinud võtta, et hoiduda täiendava tollimaksu tasumisest ja vähendada oma kaubanduslikku kahju, ei saa kahelda piisavalt otsese põhjusliku seose olemasolus kostjate tegevuse ja hagejate kahju vahel, mida nad kandsid pärast täiendava maksu kehtestamist.

- 191 Seega tuleb tunnista, et esineb nõutud otsene põhjuslik seos ühelt poolt kostjateks olevate institutsioonide ühenduse banaaniimpordi alase tegevuse ja teiselt poolt Ameerika täiendava tollimaksu kehtestamise tõttu hagejate poolt kantud kahju vahel.

Ebatavaline ja eriline kahju

— Poolte argumendid

- 192 Hagejad leiavad, et kantud kahju ebatavaline ja eriline iseloom tuleneb kahekordsest diskrimineerimisest, mille tingis kostjateks olevate institutsioonide tegevus.
- 193 Esiteks kohaldati täiendavat tollimaksu väga spetsiifilise kategooria ettevõtjate suhtes, kes olid loetletud Ameerika administratsiooni koostatud erinimekirjas.
- 194 Hagejad toovad välja, et võrreldes vastuabinõudega karistatud teiste ettevõtjatega on neid diskrimineeritud, kuna nemad üksi kannavad ligikaudu 6% 191,4 miljoni USD suurusest kogusummast, mis on toodud Ameerika valitsuse otsuses vastuabinõude kehtestamise kohta.
- 195 Hagejad leiavad igal juhul, et neid on diskrimineeritud, ja seda mitte üksnes võrreldes tööstuslike akusid tootvate ettevõtjatega, vaid ka kõikide ühenduse ettevõtjatega; kuna nad kõik olid potentsiaalsed sanktsioonide subjektid.

- 196 Teiseks rõhutavad hagejad, et ettevõtja tavapärase riskina ei saa käsitleda juhust, mille tõttu on ettevõtja ootamatult kohustatud oma ekspordilt tasuma liialt kõrgeid tollimakse, mis kehtestati tema tegevusalast erinevas sektoris asetleidnud kaubandusliku vaidluse tagajärjel.
- 197 Hagejad lisavad, et banaanituru ühise korralduse teatavate eeskirjade jõussejätmise huvi ei saa käsitleda kui ühenduse fundamentaalset üldist huvi, mille olulisus õigustaks negatiivseid tagajärgi teatavatele ettevõtjatele. Tegemist ei ole mitte banaanituru ühise korralduse lõhestamisega, vaid selle kohandamisega WTO õiguskorraga.
- 198 Kostjateks olevad institutsioonid vastavad, et ebatavalist ja erilist kahju puudutavad tingimused ei ole antud asjas täidetud. Esiteks oleks hagejate olukord Ameerika turul võinud iga ajal muutuda tulenevalt liikmesriikide ühepoolsetest õigusaktidest või pärast kokkuleppeid ühenduse ja Ameerika Ühendriikide vahel. Teiseks ei kitsendatud Ameerika meetmete poolt puudutatud ettevõtjate ringi määral, et see lubaks nendest tekkiva kahju ebatavaliseks ja eriliseks pidada.
- 199 Üksikisik kannab ebatavalist ja erilist kahju üksnes siis, kui teda on kahjustatud erilisemalt või erineval viisil ja palju tõsisemalt kui kõiki teisi ettevõtjaid (6. detsembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 59/83: Biovilac v. EMÜ, EKL 1984, lk 4057, punkt 28). Seevastu tabas Ameerika täiendav maks samal moel kõiki ühenduse päritoluga akusid Ühendriikidesse eksportivaid ettevõtjaid.
- 200 Kui Euroopa Kohus tuvastaks teatava vastutuse ebaproportsionaalsete kahjude tõttu, mida teatavad ettevõtjad kandsid seaduslike õigusaktide vastuvõtmise järgselt (eespool punktis 157 viidatud kohtuotsus De Boer Buizen v. nõukogu ja komisjon,

punkt 17), oleks sõltuvalt uurimise all olevast kohtuasjast ikkagi tegemist kaubandust piirava ja ühenduse poolt vastu võetud õigusaktiga. Kõnealused ettevõtjad võiksid nõuda kahju hüvitamist üksnes tingimusel, et nad kandsid võrreldes teiste samu kaupu turustavate ettevõtjatega ebaproportsionaalset varalist kahju.

- 201 Pärast viiekuulist etteteatamist teostatud Ameerika imporditollimaksu tõstmist ei saa käsitleda ebatavalisena mitte ainult selle tõttu, et WTO lepingud ja isegi GATT, alates aastast 1947, annavad võimaluse muuta makse GATT-i XXVIII artikli alusel, vaid ka selle tõttu, et erinevad kaubandusliku kaitse vahendid toimivad maksude tõstmise kaudu samaväärsel meetodil.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

- 202 Mis puudutab kahjusid, mida ettevõtjad ühenduse institutsioonide tegevuse tõttu võivad kanda, siis on kahju esiteks ebatavaline siis, kui see ületab asjaomase sektori tegevusala juurde kuuluvate majandusriskide piire, ja teiseks eriline, kui see mõjutab ühte liiki ettevõtjaid ebaproportsionaalselt, võrreldes teiste ettevõtjatega (vt eespool punktis 155 viidatud 28. aprilli 1998. aasta kohtuotsus Dorsch Consult v. nõukogu ja komisjon, punkt 80, ja ülal punktis 89 viidatud kohtuotsus Afrikanische Frucht-Compagnie ja Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert v. nõukogu ja komisjon, punkt 151).
- 203 Käesolevas asjas ei ole leidnud tõendamist, et hagejad kannatasid ühenduse banaanimpordi korra vastuolu tõttu WTO lepingutega kahju, mis ületab nende ekspordialase tegevuse juurde kuuluvate riskide piire.

- 204 On tõsi, et WTO asutamislepingu eesmärk — nagu sätestab selle preambul — on kehtestada terviklik mitmepoolne kaubandussüsteem, mis hõlmaks seniste kaubanduse liberaliseerimise jõupingutustega saavutatut tulemusel.
- 205 Hoolimata sellest peab tõdema, et antud juhul esile kerkinud ja WTO lepingutega ettenähtud võimalus peatada tariifikontsessioonid on üks käesoleva aja rahvusvahelise kaubandussüsteemi juurde kuuluv paratamatus. Lisaks sellele peab seda paratamatust taluma iga ettevõtja, kes otsustab oma toodangut turustada ühe WTO liikme turul.
- 206 Nagu hagejad on ise ka märkinud, rõhutas vahekohtunike 9. aprilli 1999. aasta otsus, et ajutine iseloom, mida VLK artikli 22 lõige 1 kontsessioonide peatamisele omistab, annab mõista, et selle eesmärk on õhutada asjaomast WTO liiget täitma VLO soovitusi ja otsuseid.
- 207 Lisaks sellele tuleneb VLK artikli 22 lõike 3 punktidest b ja c, mille puhul on tegemist rahvusvahelise instrumendiga, mille vastava reklaamimisega on tagatud ühenduse ettevõtjate teadlikkus sellest, et kaebav WTO liige võib taotleda kontsessioonide või teiste kohustuste peatamist kas sama lepingu või mõne teise WTO lepingu alusel muudes sektorites kui see, milles vaekogu või apellatsioonikogu asjaomase liikme rikkumise tuvastas.
- 208 Järelikult leiavad hagejad ekslikult, et nende sektorist erinevas sektoris aset leidnud vaidlusest tulenev vastuabinõu võimalikku kohaldamist kolmanda riigi poolt ei saa käsitleda tavapärase riskina.

- 209 Sellest tuleneb, et riske, mida hagejad peavad kandma seoses akude turustamisega Ameerika turule, ei saa käsitleda võõrastena rahvusvahelisele kaubandusele selle tänapäevases vormis.
- 210 Lisaks sellele on hagejad ise enda esitatud menetlusedokumentides märkinud, et tariifikontsessioonid, milles Ameerika Ühendriikidega algselt vähendatud 3,5%-lise määraga imporditollimaksu kujul kokku lepiti, ei olnud muudetamatud.
- 211 Seega ei saa antud asjaoludel kvalifitseerida hagejate kantud kahju ebatavaliseks.
- 212 Selline sedastus on piisav, et välistada sellel alusel mis tahes õigus hüvitisele. Seega ei ole vajalik, et Esimese Astme Kohus lahendaks kahju erilise küsimuse.
- 213 Sellest järeldub, et hagejate kahju hüvitamise nõue, mis põhineb ühenduse lepinguvälise vastutuse regulatsioonil tema organite õigusvastase tegevuse puudumisel, tuleb jätta rahuldamata.
- 214 Eeltoodud kaalutluste kogumist tuleneb, et hagi tuleb jätta rahuldamata selle põhjendamatus tõttu, ilma et oleks vaja teha otsust hagejate teiste nõuete kohta.

Kohtukulud

- 215 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 216 Kuna kohtuotsus on tehtud hagejate kahjuks, jäetakse lisaks nende endi kohtukuludele hagejate kanda nõukogu ja komisjoni kohtukulud vastavalt kostjateks olevate kahe institutsiooni nõuetele.
- 217 Vastavalt kodukorra artikli 87 lõike 4 esimesele lõigule kannavad menetluse astunud liikmesriigid oma kohtukulud ise.
- 218 Sellest järeldeb, et Hispaania Kuningriik kannab oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (suurkoda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. **Jätta hagejate kohtukulud nende endi kanda ja mõista nõukogu ja komisjoni kohtukulud välja hagejatelt.**

3. **Jätta Hispaania Kuningriigi kohtukulud tema enda kanda.**

Vesterdorf

Lindh

Azizi

Pirrung

Legal

García-Valdecasas

Tiili

Cooke

Meij

Vilaras

Forwood

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 14. detsembril 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

Sisukord

Õiguslik raamistik	II - 5400
Vaidluse aluseks olevad asjaolud	II - 5407
Menetlus	II - 5415
Poolte nõuded	II - 5417
Vastuvõetavus	II - 5418
Hagiavalduse mittevastavus kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c nõuetele	II - 5419
Poolte argumendid	II - 5419
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 5420
Esimese Astme Kohtu pädevus	II - 5421
Poolte argumendid	II - 5421
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 5422
Sisu	II - 5424
Ühenduse vastutus oma organite õigusvastase tegevuse eest	II - 5424
Poolte argumendid	II - 5425
— Kostjateks olevatele institutsioonidele etteheidetav õigusvastane tegevus	II - 5425
— Kostjate poolt väidetavalt rikutud normide õiguslik laad	II - 5428
— Väidetud rikkumiste raskus	II - 5429
	II - 5457

Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 5430
— Esialgne küsimus WTO eeskirjadele tuginemise võimalikkusest	II - 5430
— Erand, mis tuleneb soovist kohaldada seoses WTO-ga võetud erikohustust	II - 5432
— Erand, mis põhineb selgel viitel WTO lepingute konkreetsetele sätetele	II - 5438
Liikmesriikide lepinguvälise vastutuse regulatsiooni kohaldamine analoogia korras ..	II - 5440
Ühenduse vastutus tema organite õigusvastase tegevuse puudumisel	II - 5441
Ühenduse lepinguvälise vastutuse põhimõtte tema organite õigusvastase tegevuse puudumisel	II - 5441
— Poolte argumendid	II - 5441
— Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 5442
Tegeliku ja kindlaksmääratava kahju tekkimine	II - 5443
— Poolte argumendid	II - 5443
— Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 5444
Kantud kahju ja kostjateks olevate institutsioonide tegevuse vaheline põhjuslik seos	II - 5445
— Poolte argumendid	II - 5445
— Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 5447
Ebatavaline ja eriline kahju	II - 5450
— Poolte argumendid	II - 5450
— Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 5452
Kohtukulud	II - 5455